Nordre Follo
kommune

Årsplan for Hareveien barnehage

2025-26

Innhold

1 OM ÅRSPLANEN OG KOMMUNENS MÅL FOR BARNEHAGENE 3

EN KORT OPPSUMMERING AV INNHOLDET I DETTE DOKUMENTET: 4

🎯 BARNEHAGENS FORMÅL 4

✨ ÅRETS TEMA 4

📚 SATSINGSOMRÅDER 4

🌍 BARNEHAGENS MILJØPROFIL 4

🧑‍🤝‍🧑 BARNS MEDVIRKNING 4

📅 ÅRSHJUL – EKSEMPLER PÅ AKTIVITETER 4

2 KOMMUNENS STYRINGSDOKUMENTER 5

3. OM BARNEHAGEN – SATSINGSOMRÅDER OG AKTIVITETER DETTE ÅRET 6

ÅRETS TEMA: 6

SPRÅK I EN LEKENDE BARNEHAGE MED FOKUS PÅ BÆREKRAFT OG SPRELL 6

3.1 BAKGRUNN FOR VALG AV SATSINGSOMRÅDER 7

3.2 SATSINGSOMRÅDENE 9

SPRÅK - BARNEHAGEN SOM EN VIKTIG SPRÅKARENA 9

LEK SOM METODE FOR SPRÅKUTVIKLING I BARNEHAGEN 10

HAGEN VÅR SOM ARENA FOR SPRÅKUTVIKLING 12

BARNEHAGENS GRØNNE KRETSLØP 13

Vi i Hareveien barnehage tar samfunnsansvar, og er kommunenes «utstillingsvindu» i miljøbevissthet og økologisk bærekraft 13

ET BÆREKRAFTIG MÅLTID 14

REDUSERE MATSVINN 15

GRØNNSAKSHAGEN – OG KORTREIST MAT: 16

BIER OG POLLINERING 17

EGG FRA EGNE HØNER 18

SPRELL OG IMPULSIVITET 19

3.3 KOMPETANSEUTVIKLING 20

SONENS SATSING 2025-2030 20

FORELDREUNDERSØKELSEN 2025: 21

MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN 2023-25: 23

MØTEPLAN FOR ANSATTE 2025-26 23

4 BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD 24

4.1 BARNEHAGENS MANDAT OG VERDIGRUNNLAG 24

4.2 OMSORG 25

4.3 LEK 25

4.4 DANNING 26

4.5 LÆRING 26

4.6 VENNSKAP OG FELLESSKAP 27

4.7 KOMMUNIKASJON OG SPRÅK 27

4.8 BARNEHAGENS FAGOMRÅDER 28

4.9 BARNEHAGENS FASTE TEMA 29

5 BARNS MEDVIRKNING 30

6 BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER 30

6.1 PROGRESJON 31

6.2 DIGITAL PRAKSIS 31

6.3 KVALITETSKJENNETEGN 32

7 OVERGANGER 32

7.1 NÅR BARNET BEGYNNER I BARNEHAGEN 33

7.2 OVERGANGER INTERNT I BARNEHAGEN 33

7.3 OVERGANGER MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE 33

8 PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON 35

PLANLEGGE 35

VURDERE 36

DOKUMENTERE 36

9. AKTIVITETER/ÅRSHJUL 37

10. PLAN FOR VURDERING 38

11. KILDER OG REFERANSER 40

1 Om årsplanen og kommunens mål for barnehagene

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, samt fremme læring og danning. Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barnets beste skal alltid være et overordnet mål.

> *Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.* (Rammeplanen 2017, side 7)

Årsplanen viser hvordan barnehagen arbeider for å omsette både rammeplanen og kommunens planer til pedagogisk praksis. Planen er et arbeidsredskap for alle ansatte i barnehagen. Den inneholder felles satsingsområder for alle kommunale barnehager og den enkelte barnehages visjon, mål og tiltak.

Del av kommunens styringssystem

Barnehagens årsplan er en del av Nordre Follo kommunes styringssystem, sammen med kommuneplanen og årlige økonomi- og handlingsplaner. Årsplanen skal sikre sammenheng mellom kommunens overordnede mål og de mål, tiltak og aktiviteter barnehagen prioriterer. I tillegg skal planen gi informasjon til foreldre/brukere av barnehagen.

Visjon og verdier

Kommunens visjon er 'Nær og nyskapende'**.** Våre verdier er 'Ansvar, omsorg og respekt'.
Både visjonen og verdiene skal prege oss som enkeltmennesker, kollegaer, tjenesteytere og samarbeidspartnere. Sammen med innbyggere, frivillige og næringsliv skal barnehagene bidra til å skape en trygg og god oppvekst for barn i Nordre Follo kommune.

Fastsatt av SU: 28.06.2025

Barnehagens styrer: Synnøve Eiksund Anfinsen

Årsplanen sendes ut på e-post.
Den ligger også på barnehagens nettside.

En kort oppsummering av innholdet i dette dokumentet:

Barnehagens formål

- Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, samt fremme læring og danning.
- Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av det pedagogiske arbeidet.
- Barnets beste skal alltid være et overordnet mål.

Årets tema

- **Språk i en lekende barnehage med fokus på bærekraft og sprell**

Satsingsområder

- Språk – barnehagen som en viktig språkarena
- Lek som metode for språkutvikling
- Hagen vår som arena for språk
- Barnehagens grønne kretsløp
- Bærekraftige måltider
- Redusere matsvinn
- Grønnsakshagen og kortreist mat
- Bier og pollinering
- Egg fra egne høner
- Sprell og impulsivitet – fredagssprell én gang i måneden

Barnehagens miljøprofil

- Hareveien barnehage er den eneste miljøsertifiserte barnehagen i Nordre Follo kommune.
- Vi har vært Miljøfyrtårnsertifisert siden 2013, og har en klar miljøprofil.
- Vi tar samfunnsansvar og er kommunens utstillingsvindu i miljøbevissthet og økologisk bærekraft.

Barns medvirkning

- Barna skal få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.
- Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.
- Vi legger til rette for samtaler, “barnas valg” og barnesamtaler.

Årshjul – eksempler på aktiviteter

- Markedsdag
- FN-dag
- Besteforeldreuke
- Lucia- og nissefest
- Mørketidsfest
- Karneval og påskefrokost
- Plantefest og skoguke
- Sommerfest og bjørneuke

2 Kommunens styringsdokumenter

Trygg oppvekst er ett av fire satsingsområder i kommuneplan for Nordre Follo. Disse blir blant annet fulgt opp med fem innsatsområder i økonomi- og handlingsplan for perioden 2023-2026:

Vi skal bidra til at alle foreldre er trygge og gode ressurser for sine og andres barn.

Foreldre som ressurs

I alt vi gjør skal vi arbeide for at foreldre inviteres med, inkluderes og gir tilbakemeldinger om tjenester og samarbeid, og bidrar som den ressursen de er for egne og andres barn.

Vi skal sørge for at alle hører til i et inkluderende fellesskap.

Inkluderende fellesskap

I alt vi gjør skal vi jobbe for at barn, unge og foreldre er inkludert og opplever tilhørighet.

Vi skal se barnet - hele barnet og familien.

Se meg – hele meg

I alt vi gjør og i alle relasjoner, skal vi jobbe verdibasert, ta ansvar, gi omsorg og ha respekt for barn og unge. Vi skal være bevisste egne og andres grenser og hvordan barn, unge og foreldre er i stand til å mestre livene sine, egen psykisk og fysisk helse og hva vi kan bidra med for den enkelte.

Vi skal legge til rette for nysgjerrighet og lærelyst, slik at barn og elever får realisert sitt potensial for utvikling og læring.

Lærelyst

I alt vi gjør skal vi ha troen på at alle barn og unge kan lære, og vi stimulerer til nysgjerrighet, utvikling og læring.

Vi skal sørge for at barn og familier som har behov for støtte, får det med riktig innsats tidsnok.

Riktig innsats tidsnok

I alt vi gjør ser vi hele mennesket og vi involvere den det gjelder. Vi tar ansvar ved å bidra til koordinering for å skape helhet og sammenheng for den enkelte og familien.

Les mer på kommunens nettside
Kommuneplan for Nordre Follo kommune 2019-2030
Økonomi og handlingsplan 2023-2026

3. Om barnehagen – satsingsområder og aktiviteter dette året

Årets tema:

Språk i en lekende barnehage med fokus på bærekraft og sprell

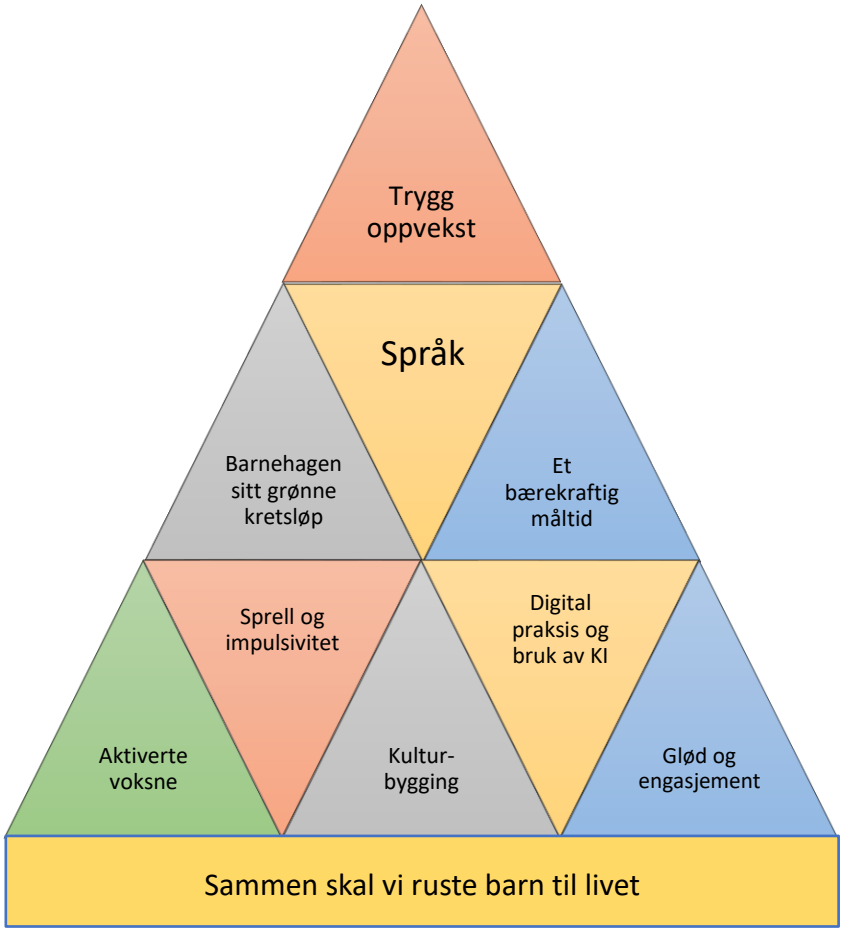

3.1 Bakgrunn for valg av satsingsområder

Som modellen ovenfor viser, har barnehagen mange satsingsområder! For å skape robuste barn, må vi ha et godt arbeidsmiljø og godt aktiverte voksne. Vi må ha voksne som er gode kulturbærere, og som tar ansvar og eierskap både til seg selv og kollegaene sine. Trygghet og tillit i teamet skaper indre motivasjon, glød og engasjement, noe som smitter over på barna. Trygge voksne skaper trygge barn.

Årets hovedtema i år er barns språk.

Det er flere grunner til at det er viktig for barn å utvikle et godt språk:

1. Kommunikasjon: Språk er det viktigste verktøyet for å kommunisere med andre. Det hjelper barn å uttrykke sine behov, følelser og tanker, og å forstå hva andre sier.
2. Læring: God språkutvikling er avgjørende for læring. Barn bruker språk for å forstå og bearbeide informasjon, noe som er viktig for deres kognitive utvikling.
3. Sosiale relasjoner: Språk hjelper barn å bygge og opprettholde sosiale relasjoner. Det gjør det lettere for dem å delta i lek og samspill med andre barn, noe som er viktig for deres sosiale utvikling.
4. Selvfølelse: Når barn mestrer språket, får de bedre selvtillit og selvfølelse. De føler seg mer kompetente og i stand til å håndtere ulike situasjoner.
5. Fremtidige muligheter: God språkutvikling legger grunnlaget for senere skolegang og yrkesliv. Barn som har et godt språk, har ofte bedre forutsetninger for å lykkes.

Å ruste barn til livet, er vårt viktigste oppdrag!

Slik kan vi sammen gjøre barn mer robuste:

- Gi barna hjelp til å forstå situasjoner gjennom gode forklaringer. Da forstår de verden bedre.
- Støtt barn om de trenger hjelp til å kle på seg, eller la dem bære en sekk som ikke er for tung, i stedet for å gjøre det for dem. Da lærer de å håndtere situasjoner de strever med.
- Lær barn å forstå sammenhenger i livet. Da kan de oppleve mening i det som skjer, selv om det er vanskelig.
- La barna få prøve selv. La dem reise seg opp, balansere på en stubbe eller smøre på brødskiva.
- Sett av tid i hverdagssituasjoner. La barna kle på seg selv med støtte og oppmuntring. Noen barn vil lære raskt og kan så hjelpe andre.
- Møt barnas følelser. La dem kjenne på alle følelsene og hjelp dem å forstå og regulere dem. Gi barna strategier for hva de kan tenke for å komme videre.

- La barna leke. I leken tester barn sine erfaringer og lærer å vente på tur, føye seg og komme med innspill. I leken gjør barn ting de ikke tør ellers, fordi de er en brannmann eller tyv som politiet skal ta.
- La barn tøyse og tulle, slik at de opplever humor og glede. Barn gleder seg over mye. Del gleden med barna. Livet blir fort nok alvorlig.
- La barn springe og bruke bevegelsesgleden de er født med, uten alltid å bli regulert ned.
- La barna diskutere mulige løsninger, i stedet for å ta håndsopprekning. Da lærer barna å håndtere hva de kan gjøre når andre ønsker noe annet. De opplever å bli anerkjent og sett.
- La barna holde på med risikolek. La dem klatre i trær. Det stopper når barna ikke tør mer. La barna leke ved et vann, slik at de lærer å ta hensyn i stedet for at det er farlig.
- Ta med barna ut i naturen. Der utvikler de motoriske ferdigheter ved å gå opp bakker og langs smale stier og elver. De lærer også å ta hensyn til dyr og planter.
- Veilede foreldre gjennom samtaler og kurs, slik at de opplever seg tryggere i foreldrerollen

Kilde: Høyskolelektor Elisabeth Walsøe Lehn og høyskolelektor Anne Holla Sivertsen

Hareveien barnehage er den eneste miljøsertifiserte barnehagen i Nordre Follo kommune!

Barnehagen har vært Miljøfyrtårnsertifisert siden 2013, og vi har en klar miljøprofil! Fokus på gjenbruk, matsvinn, kildesortering, egne bier, egne høner og stor grønnsakshage, er noe av det du finner hos oss.

Å være en del av noe større enn seg selv

Samtidig som vi skal ruste barn til livet, så må vi lære de at de er en del av noe større enn seg selv. Med det mener vi at de må vite hvor maten vår kommer fra, de må utvikle gode vaner for å kaste mindre mat, gjenbruke klær og utstyr, og forstå hvordan vi mennesker påvirker kloden vår – *dette er et svært viktig samfunnsoppdrag; vi har sammen ansvar for å skape et mer bærekraftig samfunn!*

3.2 Satsingsområdene

Språk - barnehagen som en viktig språkarena

Språk er grunnleggende for all kommunikasjon mellom mennesker. Vi har både verbalt og non-verbalt språk som brukes om hverandre. Lek er en viktig arena for utvikling av språk og sosial kompetanse, og her har barnehagen en unik mulighet for å skape gode **språkmiljøer** for barna. Voksne har en avgjørende rolle som gode modeller og tilretteleggere i lek og aktiviteter.
Barnehagen kan ses på som et **språkverksted**, der alle situasjoner gjennom dagen gir grunnlag for samtale, undring og læring.

Rammeplanen sier:
Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse. Barnehagen skal også stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling ved å la barna leke med språk, symboler og tekst.

Hovedmål: **Barnet opplever mestring ved å kunne bruke språket i samhandling med andre**

Delmål 1: Barn videreutvikler sin begrepsforståelse og utvider sitt ordforråd gjennom et godt språkmiljø på avdelingen.

Delmål 2: Barn har evne til å bruke språk som et verktøy for sosial samhandling og konfliktløsning.

Barnehagen skal:

- lese bøker for alle barn, lesing er ikke valgfag – dette betyr at vi tilstreber å lese for alle barn hver dag.
- bruke bildestøtte og tegn til tale.
- lære barna enkle teknikker for konfliktløsning, som å si stopp og bruke «jeg-budskap».
- lære barna å lytte til andre.
- bruke lek som metode for språkutvikling, f.eks. rollelek og konstruksjonslek.
- prate og filosofere med barn, og ta imot deres initiativ til samtale.
- oppfordre til at foreldre leser for barna hjemme.

Aktiviteter:

- Bruk av rim og regler.
- Synge hver dag.
- Kims lek.
- Lage utklippsbok der barn skal finne ulike temaer, som farger, dyr, mat osv.
- Barna lager historier.
- Bruke konkreter i samling og høytlesing.
- Lek & les som prosjekt.
- Spille spill, som Lydlotto, Memory, Alias og Shopping list.
- Regelleker.
- Sette ord på følelser, bruke piktogrammer/bildestøtte.
- Tipse foreldre om gode barnebøker.

Organisering:

- Samling i liten og større gruppe.
- Organiserte lesestunder, så alle er med.
- Lek i smågrupper.
- Voksne organiserer grupper som gir godt utgangspunkt for læring.
- Bruke måltid som språkarena.
- Regelleker ute og inne.

Lek som metode for språkutvikling i barnehagen

Lek er en naturlig og effektiv metode for språkutvikling hos barn. Gjennom lek får barn mulighet til å utforske språk i en trygg og meningsfull kontekst. Når barn leker, bruker de ord og setninger for å uttrykke tanker, følelser og idéer, noe som styrker både ordforråd og grammatikk.

Språk gir struktur og dybde til leken, og leken gir innhold og motivasjon til språket. Derfor er de to uatskillelige i barns utvikling. En aktiv voksen støtter barnas språkutvikling, sosial læring og lekekompetanse. Ved å delta i leken på barnas premisser, kan voksne utvide barnas språk, introdusere nye begreper og hjelpe dem med å løse konflikter. Voksne som er til stede og engasjerte, viser at leken er verdifull – og bidrar til at alle barn blir inkludert og får mulighet til å uttrykke seg. Dette er spesielt viktig for barn som kan ha vanskeligheter med å komme inn i leken.

Gjennom ulike typer lek får barn mulighet til å bruke og utforske språket i meningsfulle og engasjerende sammenhenger.

Rollelek – språk i sosiale roller: Rollelek gir barn anledning til å bruke språket i ulike sosiale sammenhenger. Når barn leker butikk, lege eller familie, må de forhandle roller, uttrykke ønsker og forklare handlinger. Dette stimulerer både ordforråd, setningsstruktur og evnen til å tilpasse språket etter situasjonen. For eksempel kan et barn si: *«Du må ligge stille, jeg skal sette på et plaster.»* – en setning som viser både faglig språk og sosialt samspill.

Språkleker, rim og regler: Gjennom sanger, rim og regler utvikler barn fonologisk bevissthet – evnen til å høre og manipulere lyder i språket. Dette er en viktig forløper for lesing og skriving. Rim som *«Lille Petter Edderkopp»* eller regler som *«Bro, bro, brille»* gir barna erfaring med rytme, lydmønstre og repetisjon, noe som styrker både uttale og språkforståelse.

Konstruksjonslek – språk i samarbeid: Når barn bygger med klosser eller LEGO, må de samarbeide og kommunisere for å nå et felles mål. De bruker begreper knyttet til form, farge og plassering, og lærer å gi og motta instruksjoner. Utsagn som *«kan du gi meg den lange, røde klossen?»* viser hvordan lek fremmer presist og funksjonelt språk.

Spill og regler – språk i struktur: Enkle brettspill og kortspill gir barn erfaring med å følge regler, vente på tur og uttrykke følelser. Dette gir trening i å forstå og bruke språk i strukturerte situasjoner. Samtidig lærer barna begreper som *«først», «etterpå», «lik» og «forskjellig»*, som er viktige for både språk og matematisk tenkning.

Hovedmål: **Barnehagen har varierte lekemiljø som fremmer barns språkutvikling**

Delmål 1: Barna bruker språket aktivt i lek for å uttrykke tanker, følelser og idéer.

Delmål 2: Gjennom ulike lekaktiviteter har barn aldersadekvat begrepsforståelse og ordforråd.

Barnehagen skal:

- Være bevisst på å bruke et rikt og variert språk i samspill med barna.
- Legge til rette for et variert lekemiljø, tilpasset aldersgruppen.
- Ha aktive ansatte som holder leken i gang og hjelper de barn som står utenfor.

Tiltak/idéer:

- Bruk av språkleker og aktiviteter.

- Ha alderstilpassete lekematerialer som inviterer til forskjellige typer lek.
- Varier lekemiljøene jevnlig for ny inspirasjon.
- Bruk av bøker aktivt i leken for å introdusere nye ord og begreper.
- Bruk av konkreter, bilder eller gjenstander som utgangspunkt for samtale.
- Temalek med språkfokus (f.eks. butikk, familielek, romfart o.l.).
- Teaterlek og dramatisering.
- Flerspråklig lek for inkludering av alle barn (bøker, sanger og ord fra barnets morsmål).
- Bruk av digitale verktøy (f.eks. lydopptak eller bilder) for å la barna fortelle og dokumentere leken sin.

Organisering:

- Barnehagen har lekegrupper på tvers av avdelingene (f.eks. sjakk-klubb, konstruksjonslek og musikklek o.l.).
- Hver avdeling har forskjellige lekekasser, som vi bytter på å bruke.
- Avtale å bruke lekerommene (f.eks. LEGOrommet på Valhall, puterommet på Grønlia m.fl.).
- Vi skal bruke mer naturmaterialer til å leke med, som utfordrer barnas kreativitet og fantasi.

Hagen vår som arena for språkutvikling

Vi har et flott uteområde i barnehagen, og vi skal bruke hagen vår som en arena for språkutvikling. Mulighetene er så store, og det vil vi benytte oss mere av! Under ser dere liste over noe av det vi kom frem til når personalet hadde idémyldring:

Tiltak:

- Bruk av lavvo gjennom hele året, boktelt, piknik og andre aktiviteter.
- Lese- og språkstasjoner ute.
- Språkleker med naturmateriale og kritt (bokstavlek/kreative bilder).
- Naturbok (barnas tegnebok/oppdagelsesbok ute).
- Naturkunst.
- Lytteøvelser, hva er det vi hører hvis vi lukker øynene ute.
- Bokstav, tall og QR-kodejakt.
- Skattejakt, med kart.
- Ulike happenings som yoga, fotballkamp, fallskjerm lek o.l.

- Bruke hengekøyene til hvile-/lese-/lydbokstund.
- Bruke piknikbord og voksduk til tegne, male og andre bordaktiviteter.
- Utvikle flere lekesoner ute som inviterer til rollelek og lek sammen, som sanseområde, flere utekjøkkener oppe, vannlek, sanseområde.
- Arbeid i grønnsakshagen i forhold til begrepslære (insekter, redskap osv.).
- Musikk og kunst, male til stemning i musikk.

Barnehagens grønne kretsløp

Vi i Hareveien barnehage tar samfunnsansvar, og er kommunenes «utstillingsvindu» i miljøbevissthet og økologisk bærekraft

Barnehagen har en sterkt forankret miljøprofil. Temaer som gjenbruk, kildesortering, sunne og bærekraftige måltider, kortreist mat og grønnsakshage, høner og bier, er en del av vår hverdag!

Barnehagens grønne kretsløp:

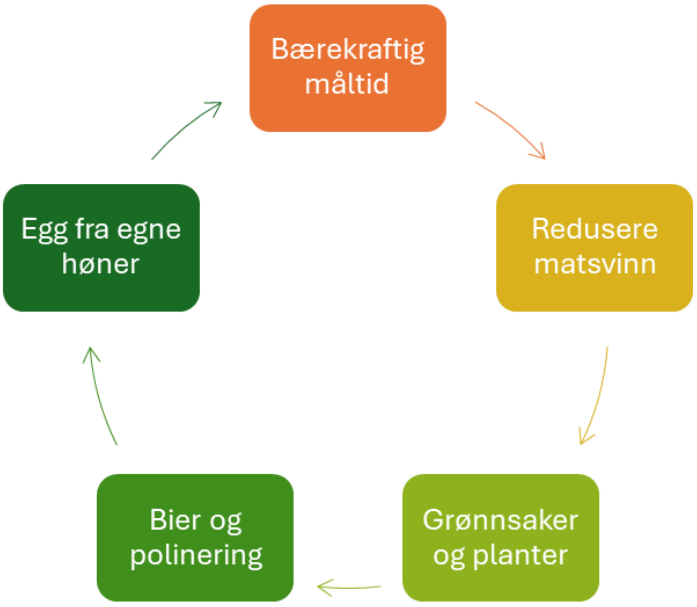

Et bærekraftig måltid

Hovedmål: **Det serveres bærekraftige måltider i barnehagen, daglig**

Et bærekraftig måltid består av 5 fokusområder:

Hvorfor tenke bærekraft når vi lager måltid til-, og sammen med barn?

- Vi lager bedre og mer næringsrik mat.
- Vi bruker rimeligere og mer næringsrike matvarer som grønnsaker og belgvekster.
- Vi spiser mye mer variert.
- Vi tenker sesongvarer, og dermed har vi økt fokus på tilgang og økonomi.
- Vi spiser mer fisk og kjøtt.
- Vi få en bedre plan for rester.
- Vi fokuserer mer på kortreist mat.
- Ved å tenke økologisk, bidrar vi til god dyrevelferd, sunn jord og gode råvarer.

Gjennomføring:

- Matgruppen velger meny for hele huset, deler ut oppskrifter og legger til rette for gode prosesser rundt matlaging.
- Alle avdelingene får utdelt sine råvarer.
- Vi prepper mest mulig mat på morgenen, og i sovetid.
- Vi lager enkle retter, som ikke krever mye tid.
- I august serverer vi kun brød m/variert pålegg.
- Vi starter med utvidet meny fra september, etter tilvenningen.
- Barn skal delta på enkelte aktiviteter.
- Vi har et større fiskemåltid hver 3. uke (f.eks. skattekiste).
- Alle måltid tar utgangspunkt i tallerkenmodellen.

Matjungelen

Matjungelen er et gratis aktivitetsprogram for barnehager og SFO, der barn kan leke og lære om mat som er bra for kroppen og kloden.

Matjungelen - Matjungelen Barnehage aktivitetsprogram

Redusere matsvinn

Matsvinn er mat som kastes og som kunne vært spist av mennesker. I verden i dag produserer vi mer mat enn vi trenger. Visste du at 1/3 av all mat som blir produsert i verden, aldri blir spist, fordi maten blir ødelagt eller kastet? I Norge kastes det mer enn 450 000 tonn spiselig mat hvert år, og vi i Hareveien barnehage har bestemt oss for at her vil vi være med å bidra med det vi kan, og lære barn om hvorfor dette er viktig tema!

Regjeringen har sammen med matbransjen et mål om å halvere matsvinnet i Norge innen 2030.
I Temaplan for klima og energi 2021-2030, har Nordre Follo kommune som mål at alle husstander reduserer sin restavfallsmengde med 50 % innen 2030.

klimaplan_2021.pdf

Hovedmål: **Barnehagen har redusert matsvinnet med 20 % på ett år**

Delmål 1: Barnehagen har gode planer for gjennomføring, og gode matplaner.

Delmål 2: Vi bevisstgjør eget matsvinn ved veiing, der barna deltar.

Slik skal vi bidra for å redusere eget matsvinn:

- Vi skal bygge en kultur der vi har sterkt fokus på eget matsvinn.
- Vi lager mat fra bunnen, vi har matplan og planlegger innkjøp.
- Vi skal ha en god plan for håndtering rester, kartlegge hva som blir igjen, og tilpasse innkjøp etter dette.
- Vi har utvidet egen kjøkkenhage, og produserer egen kortreist mat.
- Vi har samlingsstunder rundt tema «Matsvinn – hvorfor kaster vi mat vi kunne spist».
- Vi viser barn eksempler på hvor mye mat vi kaster.
- Vi kartlegger/veier eget matavfall – slik at barna blir bevisste på hva vi kaster.
- Vi har egne høner som spiser matrester, men også gir oss egne egg.
- Vi setter ikke frem mer mat enn nødvendig.
- Vi fryser ned mat vi har for mye av, og merker den godt.

Grønnsakshagen – og kortreist mat:

I tråd med vår miljøprofil og FNs bærekraftmål fortsetter vi med å dyrke grønnsaker – vi utvider grønnsakshagen, og vi dyrker mat som vi bruker i matlagingen i barnehagen. Barna skal være med på hele prosessen fra frø til mat.
Å dyrke en grønnsakshage er en fantastisk måte for barn å lære om bærekraft og naturen. Ved å plante og ta vare på grønnsaker, kan barn forstå hvor maten kommer fra. Forskning viser også at inntaket av grønnsaker øker dersom barn deltar i dyrknings prosessen og matlaging.

Førskolehageprosjektet - et samarbeid med universitetet NMBU i Ås
For å kunne jobbe med mat og bærekraft og videreføre dette i barnehagens arbeid, er 3 av våre ansatte med på et prosjekt i samarbeid NMBU i Ås. Her får skoler og barnehager i kommunen grunnleggende opplæring og kunnskaper i både praktisk drift og pedagogisk bruk av skolehage i barnehagen. For oss handler det om å få kunnskap til å kunne dyrke frem egenprodusert mat som vi bruker til matlaging her i barnehagen, sammen med barna, samtidig som vi lærer om hvordan vi kan inkludere alle barn i arbeidet i skolehagen. Samarbeidet med NMBU varer i 3 år.

Hovedmål: **Barna har kunnskap om, og deltar i prosessen fra frø til ferdig produkt**

Delmål 1: Barna har kunnskap om ulike typer grønnsaker og planter.

Delmål 2: Barna har begynnende forståelse om samspillet mellom planter, insekter og jord.

Barnehagen skal:

- bruke hagen som inkluderende arena for alle barn.
- benytte hagen som metode for språkutvikling og begrepslæring.
- gi barna førstehåndserfaringer med hagearbeid.
- ha med barna på alle ledd i grønnsaksdyrking, fra såing til høsting.
- gi barna tid til undring og utforskning i grønnsakshagen.
- støtte samspill ved å være til stede og hjelpe hverandre.

Aktiviteter:

- Barna er med på å så frøene rett i jorda/forkultivere på avdelingen.
- Barna er med å passe på grønnsakene, ta bort ugress, vanne og høste.
- Avdelingene har om tema meitemark og insekter, og viktigheten av det.
- Veiing, måling, telling og sammenligning av grønnsakene.
- Lage plakat over de grønnsakene vi dyrker.
- Sanger – «Grønnsakspisesangen», «Epler og pærer», osv.
- Delta i matlagingsaktiviteter med produkter fra egen hage.
- Fellessamlinger med tema.
- Lage bilder av utstyr i redskapsboden.

Bier og pollinering

I tråd med FNs bærekraftmål skal vi "verne om truede arter og forhindre at de dør ut". Derfor skal vi gi barna gode muligheter, kunnskap og erfaringer til å ta vare bier og andre insekter. Vår egen grønnsakshage er avhengig av at det yrer av bier og innsekter i nærmiljøet, så vi kan lykkes med egenprodusert økologisk mat.

Vi har utdannet en egen birøkter i barnehagen, som passer ekstra på biene våre. Biene er våre minste husdyr, så de må behandles godt. Birøkterne har også det pedagogiske ansvaret for opplegget rundt biene. Dette kan være alt fra å lage vannbad, finne maurtuer i nærheten og plante bie vennlige blomster. Bjørnene er også med inn til biene sammen med birøkter.

Hovedmål: **Barna har forståelse for hvorfor biene er viktige for livet på jorden**

Delmål 1: Barna kjenner til prosessen pollinering og hva biene gjør i naturen.

Delmål 2: Barna gjenkjenner biene i naturen og vet hvordan bie-samfunnet fungerer.

Aktiviteter:

- Observere hvordan biene arbeider og ferdes i grønnsakshage og i blomstene.
- Vi planter bievennlige blomster i uteområdet.
- Barna lærer om livet i bikuben – hva er droner, arbeiderbier og hvor er dronningen.
- Vi lager innsektshotell, og observerer hvordan det blir brukt av ville bier og andre innsekter.
- Vi skal undre oss over hva som skjer hvis vi ikke hadde hatt bier og andre innsekter.
- Smake på honning / lage mat med honning i.
- Biens anatomi.

Egg fra egne høner

«Det man blir glad i, tar man vare på» - Når barna observerer, mater og hjelper til med å stelle hønene, begynner man å bry seg om dem (lære empati og ansvarsfølelse). Barna lærer om ansvar, dyreomsorg og hvordan man produserer mat på en miljøvennlig måte. Eggene bruker vi i matlaging i barnehagen. Hønene spiser barnehagens matrester, og deres avføring brukes som naturlig gjødsel i hagen. Dette skaper et kretsløp hvor ingenting går til spille.

Hovedmål: **Barn har forståelse og respekt for høner**

Delmål: Barna kan stelle hønene og vet hva de trenger for å ha et godt liv.

Aktiviteter:

- Barna er med i hønsegården; ser på hønene, observerer og tar på dem.
- Barna gir mat og gress til hønene.
- Barna rydder, bytter vann og sanker egg i hønsehuset.
- Barnehagen bruker egg i matlaging.
- Barna lærer at vi får produkter fra hønene, og de får matrester fra oss.
- Barna lærer fakta om hønene, for eksempel at de er i slekt med dinosaurer; og at høner legger færre egg vinterstid.

Sprell og impulsivitet

Barnehagens ønsker å ha fokus på å skape gode barndomsminner. Så fra høsten av skal vi arrangere «Fredagssprell» én gang pr. måned, som et tiltak for å være litt impulsive og crazy!

Noen eksempler på dette:

- Bamsesykehus
- Spadag
- Pysjparty
- Teater av og med de voksne
- Vannlek
- Skumparty

Figur 1 - Her har vi "bamsesykehus", der de ansatte er doktor, og barna har med kosebamsene sine

3.3 Kompetanseutvikling

Sonens satsing 2025-2030

Sone Tårnåsen/Oppegård skal de neste fem årene jobbe felles for å øke kompetansen rundt barnehagenes arbeidsmiljø

I sonen har vi fokus på ledelse rettet mot pedagogene og medarbeiderskap i assistent/fagarbeidergruppen. Gjennom å sette lys på hva det vil si å være aktiverte medarbeidere, ønsker vi å løfte frem den faglige forankringen i arbeidet som utføres. Rammeplanen og Lov om barnehager sier mye om hva barnehage skal levere på. For at barnehagene skal kunne gjennomføre dette, må personalet være påkoplet og bevisst sitt ansvar og ha kunnskapen om hva som skal til, for å løse det mandat vi er gitt. Kvalitet i barnehagen er forankret i den viktigste ressursen vi har – personalet – og ved å løfte alle ansattgrupper slik at de har nødvendig kompetanse, vil vi få ansatte som tar faglig kvalifiserte valg.

Hovedmålet for sonens satsing:
Sonen har aktiverte medarbeidere som jobber for høy kvalitet og utvikling av virksomhetene våre.

Hvorfor en felles satsing for alle barnehagene i sonen:

- Vi er én virksomhet.
- Vi skal ha barnehager med høy kvalitet i alle ledd.
- Vi skal heve kompetansen til alle, og benytte ressursene vi har i teamet.
- Vi skal ha en sterk kultur der alle er om bord og kjenner på eierskap til fellesskapet.

Delmål:

- Sonens medarbeidere tar ansvar og viser engasjement for god kulturbygging.
- Sonen har ledere som tør, vil, og kan.
- Sonen har lavt sykefravær og medarbeidere som er motiverte for å bli i jobben sin.
- Sonen har medarbeidere som rekker opp hånda når de trengs.
- Medarbeidere opplever å ha autonomi i hverdagen.
- Medarbeidere håndterer endringer.
- Medarbeidere kjenner på et sterkt eierskap til jobben sin.
- Medarbeidere opplever en robust og god relasjon til kollegaene sine.

Arbeidsform:

- Vi bruker deler av plandagene våre til kompetanseheving.
- Vi jobber på tvers av barnehagene – workshops.
- Vi har fokustid i egen barnehage mellom fellesmøtene.
- Vi har fokustid på egen avdeling.
- Vi jobber for å skape god egenutvikling hos den enkelte ansatte.
- Vi benytter kompetansen vi har i personalgruppen rundt ulike tema.

Foreldreundersøkelsen 2025:

Hareveien barnehage scorer høyt på tilfredshet på årets foreldreundersøkelse! På de neste sidene ser du resultater, og videre hva den enkelte avdeling ønsker å bli bedre på.

Sammenligning med kommunale og private barnehager:

Områder	Private 2025	Kommunale 2025	Hareveien bhg. 2025
Ute- og innemiljø	4,3	4,0	4,5
Relasjon mellom barn og voksen	4,7	4,7	4,8
Bemanningstetthet	3,8	3,4	3,8
Barnets trivsel	4,8	4,7	4,8
Informasjon	4,4	4,2	4,2
Barnets utvikling	4,7	4,6	4,7
Medvirkning	4,4	4,2	4,4
Henting og levering	4,5	4,4	4,5
Tilvenning	4,7	4,5	4,8
Tilfredshet	4,6	4,4	4,8

Avdelingsvis resultat i egen barnehage:

Tema	Mine barnehager	Grønlia	Huldrefa	Skrenten	Tårnet	Valhall	Varden
Ute- og innemiljø	4,5	4,8*	4,6*	4,7*	4,5*	4,4*	4,5*
Relasjon mellom barn og voksen	4,8	4,9*	4,9*	4,9*	4,7*	4,8*	4,8*
Bemanningstetthet	3,8	3,6*	3,7*	4,0*	4,0*	3,7*	4,1*
Barnets trivsel	4,8	4,8*	4,9*	4,9*	4,8*	4,8*	4,8*
Informasjon	4,2	4,3*	4,3*	4,7*	4,2*	4,2*	3,9*
Barnets utvikling	4,7	4,9*	4,8*	4,8*	4,6*	4,6*	4,5*
Medvirkning	4,4	4,0*	4,8*	4,6*	4,2*	4,6*	4,4*
Henting og levering	4,5	4,9*	4,7*	5,0*	4,3*	4,4*	4,3*
Tilvenning og skolestart							
Tilfredshet	4,8	5,0*	4,9*	5,0*	4,8*	4,8*	4,7*

Merk: Tema "Tilvenning og skolestart" får ikke sammenlagte tall.

Skrenten	Huldrefaret	Grønlia
Hvordan vi jobber med barnas **språkutvikling**: • Se om vi kan lage/fornye noen plakater å henge opp på avdelingen • Lese enda mer bøker • Synge mer sanger • Ha flere samlinger eller impulsive samlinger i mindre grupper	Hvordan bhg ivaretar barnas **sikkerhet**? • Turrutiner (skoguke, vandrere) Gjennomgang, enkeltbarn, plan for tur før vi går, hvem tar hvem, fordele • Utetid, hvor er vi voksne, avtaler med andre avd., tydelig beskjeder	Barnehagen jobber for å sikre **foreldrenes medvirkning** • Drøfte på foreldremøte hva de legger i det • Hvordan ønsker foreldre å medvirke? • Tilbakemeldingssystem • Bruke ordet medvirkning i dok. • Forklare forskjell medvirkning og medbestemmelse
Hvordan vi jobber med og synliggjør **medvirkning**: • La barna velge aktiviteter selv, (få to valg) • Bli flinkere på å dokumentere det medvirkningsarbeidet vi gjør og synliggjøre det for foreldrene (bruke skjermen i garderoben mer) • La barna hjelpe til mer med aktiviteter som å dekke bord, og rydde etter mat • Lytte til / observere barna mer ved valg av temaarbeid	**Hente/bringe:** • Positiv informasjon, annet tar man i tlf. i stedet. • Bilder på skjerm, hver fredag/mandag. • Tavla, fått større tavle, hjelper • Informasjon fra foresatte, alle får denne infoen • Morgenen; hvor er vi/hvor mange ban/ro, dele oss 8.30. • Samlingsstund (mer av, dele med foresatte om deres barn) • Medvirkning • Ved sykdom: Hvordan informere uten at foreldre føler at de må hente tidlig/fri/ol.. • Foresatte skal få mer info.	Informere om **endringer i personalgruppen** • Tavla om de som jobber (bilder) • Bruke IST aktivt, månedsbrev • «det har jeg ikke fått med meg?» • Klare forventning på foreldremøte • Informere om nå har månedsplanen kommet • Skrive ut månedsbrevet • Hvordan vil dere ha informasjon • Bruke skjermen i gangen

Varden	Tårnet	Valhall
Hygiene i barnehagen: • Oppfordre foreldre til å ta av seg sko i yttergangen • Ha fokus på mer «spennende» håndvask • Såpe med f.eks. farge og lukt • Knagger/stativ ute til å henge opp sandete/møkkete yttertøy • Evt. spyle barna før vi går inn • Oppfordre foreldre til å ta med seg yttertøy og votter hver fredag for å vaske det	**Språkutvikling** • Bruke konkreter I samlinger og aktiviteter • Rim og regler, lydlek • Høytlesing • Synge mer • Bruke undervisnings-verktøy • Casino-dag: brettspill på stasjoner • Vi bruker kartleggings-verktøy (årsplan) for evaluering • Rollelek med tema	**Informasjon** – "Jeg får god informasjon fra personalet om hvordan barnet mitt har det i barnehagen" • Vi sender bilder og tekst på mobil til foreldre om hva barnet gjør i løpet av dagen • Skrive stikkord i dagsprotokollen om hva barna har gjort • Lage bildekarusell på IPAD som vises til foreldre • Fokusere på foreldre som man ser trenger det mer enn andre
Medvirkning: • Sykkelturer på formiddagen på fredager – barnas valg. 6 stk. får være med på sykkeltur • Synliggjøre for foreldre i månedsbrev at barna får være med å medvirke • Ta barnas interessefelt mer på alvor • "Detektiv-kontor" – dra på oppdrag, finne frem forstørrelsesglass osv. • Dra mer på besøk/invitere andre avdelinger på besøk. • «Free seating» under måltid, enkelte dager.	**Informasjon om innholdet i barnehagen og barns medvirkning** • Forklare foreldre hva medvirkning er (på foreldremøte) • Pedagogisk dokumentasjon på avdelingen: Bildefremvisning, tegninger, utstillinger • Vi forteller om aktiviteter v/henting • Være konkret når vi forteller om barns medvirkning i hverdagen • "Barnas valg" på fredager • Vi lager bøker fra prosjekter som foreldre kan lese m/ barna	**Medvirkning** – "Jeg har inntrykk av at barnet mitt får være med å påvirke innholdet i barnehagedagen" • Flere barnesamtaler for ulver og bjørner • Fremheve "barnas valg" • Ha et eget punkt på foreldresamtalen om "Barns medvirkning". Hva tenker foreldre om dette, hva legger de I begrepet?

Medarbeiderundersøkelsen 2023-25:

Følgende faktorer ønsker vi fortsatt å ha fokus på:

1. **Autonomi (4.6)**
   - Vi har ansatte som tar, og får autonomi i hverdagen.
   - Vi benytter tankekart i alt planarbeid/temaarbeid.
   - Vi bruker avdelingsmøtene godt ved å ha en plan på forhånd, og der alle bidrar inn.
   - Det er en god og skriftlig ansvarsplan på alle avdelinger.
   - Vi gir rom for selvbestemte prosjekter – innenfor ramma (= årsplan, m.m.).
2. **Mestringsorientert ledelse (4.5)**
   - Vi gir hverandre hverdagsmedaljer på alle møter.
   - Vi løfter hverandre som team.
   - Vi forteller andre om ting avdelingen har gjort bra!
   - Vi stiller krav og forventer delaktighet fra alle i teamet.
   - Vi ser den enkelte medarbeider og leder individuelt.
   - Vi har ledere og ansatte som tørr å ta utfordringer som blir gitt.
3. **Mestringsklima (4.7)**
   - Vi heier på hverandre, og deler med andre ting vi har gjort bra.
   - Vi tilbyr hjelp når vi kan.
   - Vi spør om hjelp når vi trenger det.
   - Vi utnytte kompetansen på huset, slik at ikke alle trenger å være gode på alt.

Møteplan for ansatte 2025-26

Måned	Aktiviteter
August	Plandager: 14.-15. august Personalmøte: 25. august
September	Foreldremøte: 4. september
Oktober	Personalmøte: 13. oktober
November	Plandag: 14. november
Desember	
Januar	Plandag: 2. januar
Februar	Personalmøte: 24. februar
Mars	Personalmøte: 12. mars
April	Besteforeldredugnad: 23. april
Mai	Plandag: 15. mai Utvidet ledermøte: 29. mai
Juni	Foreldremøte for nye foreldre: 11. juni Personalmøte: 2. juni

4 Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen.
I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Rammeplanen 2017, side 19).

4.1 Barnehagens mandat og verdigrunnlag

Barnehagen jobber i tråd med føringene i Rammeplan for barnehage fastsatt av Kunnskapsdepartementet 24. april 2017 med hjemmel i lov om barnehager 17. juni 2005. Rammeplan for barnehage beskriver barnehagens innhold og oppgaver.

Her står det beskrevet hvilket verdigrunnlag barnehagen skal bygge på, som verdier i kristen og humanetisk arv og tradisjon, respekt for menneskeverdet og natur, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som er forankret i menneskerettighetene og fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til.

Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Fagområdet Etikk, religion og filosofi beskriver barnehagens mandat når det gjelder å legge til rette for å skape verdier, normer og holdninger som skal gi barn kunnskap om livssynsmangfold og kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike livssyn og erfaring med kulturelle utrykk og dens egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for mangfoldet og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett.

Barnehagen skal bidra til at barna får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på. Den skal bidra til å utvikle barns interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.

Fagområdet Nærmiljø og samfunn beskriver hvordan barnehagen skal bidra til å gjøre barna kjent med nærmiljø, samfunn og verden. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet, og barn skal få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Barnehagen har ulike markeringer som representerer mangfoldet i barnegruppa og samfunnet. Det kan være religiøse høytider og andre tradisjoner som er aktuelle, eksempelvis Pride, nasjonaldager, Halloween og karneval. Markeringer må ellers sees i lys av samfunnsutviklingen og kulturelle endringer

som barnehagen må forholde seg til. Aktiviteter i forbindelse med disse markeringene bidrar til å sikre etterlevelse av kravene stilt til barnehagen gjennom Rammeplan for barnehagen og lov om barnehage.

4.2 Omsorg

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg

Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger (Rammeplanen 2017, side 19).

Barnehagens tiltak:

- Vi gir barna trøst og støtte i hverdagssituasjoner.
- Personalet er tilstedeværende i barnas aktiviteter.
- Personalet roser barna når de gjør gode handlinger for hverandre.
- Barna har aktiviteter som handler om følelser og andres kroppsspråk.

4.3 Lek

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre (Rammeplanen 2017, side 20).

Barnehagens tiltak:

- Det er tid for frilek hver dag.
- Vi har rollelek med deltagende voksen 3 ganger i uka.
- Vi har lekegrupper på tvers av alderen og avdelinger.
- Personalet legger til rette for variert lek gjennom inspirerende lekemiljøer.
- Voksen deltar i rollelek som støtte og gode modeller for sosialt samspill.

4.4 Danning

Barnehagen skal fremme danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.
I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold. Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer (Rammeplanen 2017, side 21).

Barnehagens tiltak:

- Personalet involverer barna i planlegging av aktiviteter og evaluerer sammen.
- Barna trener på selvstendighet i påkledning, måltider og turer.
- Barna samarbeider og hjelper hverandre i hverdagsaktiviteter; f.eks. påkledning, rydding.
- Barnehagen fremmer mangfold gjennom markering av nasjonaldager, Pride, FN-uke.
- Voksne lærer barna hva medvirkning er i et demokratisk samfunn.

4.5 Læring

Barnehagen skal fremme læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring (Rammeplanen 2017, side 22).

Barnehagens tiltak:

- Vi er engasjerte, utforsker og undrer oss sammen med barna i smågrupper.
- Voksne bruker kunnskap om ulike temaer når de planlegger aktiviteter med barna.
- Barna lærer om miljøarbeid gjennom lek, prosjekt arbeid og førstehåndserfaringer.
- Voksne deler barna i grupper slik at barna kan lære fra hverandre og opplever mestring.

4.6 Vennskap og fellesskap

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare og være betydningsfulle for fellesskapet og være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov (Rammeplanen 2017, s. 22).

Barnehagens tiltak:

- Personalet deltar i rollelek for å legge til rette for vennskap og gode relasjoner.
- Barna får gode felles opplevelser og fellesreferanser.
- Personalet har god kompetanse om konfliktløsning.
- Barnet lærer å sette egne grenser og respektere andres.
- Vi leser bøker om sosial kompetanse, for eksempel 'Albert Åberg', 'Odd er et egg', osv.

Les mer på kommunens nettside:

Plan for å fremme trygt og godt barnehagemiljø

4.7 Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling (Rammeplanen 2017, side 23). Se også pkt. 6.3 Kvalitetskjennetegn.

Barnehagens tiltak:

- Voksne er gode lyttere og gir rom og god tid for dialog og utforskende samtaler i samlinger, rundt måltid og på tur.
- Voksne forstår barnas ulike kommunikasjonsformer og bevisste egen språkbruk.
- Vi bruker språkposer, rim, regellek, sang og spill.
- Personalet bruker bilder, konkreter og tegn-til-tale som støtte til muntlig kommunikasjon.

4.8 Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktivitet (Rammeplanen 2017, side 47).

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Barnehagens tiltak:

- Vi fordyper oss i temaarbeid på tvers av fagområdene.
- Barna har prosjekter knyttet til miljøarbeid.
- Personalet stimulerer barnas utforskertrang og nysgjerrighet i planlagte aktiviteter.
- Vi sørger for at barnehagen har tilstrekkelig med leker og utstyr.
- Personalt bruker ulike metoder i arbeid med barna.

4.9 Barnehagens faste tema

De kommunale barnehagene har tre felles temaer, i tillegg til egne mål og satsingsområder.

Inkluderende fellesskap

Inkluderende fellesskap er et overordnet satsningsområde i barnehagene. Ifølge barnehageloven har barnehagen plikt til å arbeide for et leke- og læringsmiljø, der alle barn er inkludert i gruppefellesskapet. Ansatte har plikt til å følge med på hva som skjer i miljøet og skal aktivt gripe inn hvis de ser at barn opplever krenkelser fra andre barn eller andre ansatte.

- Plan for å fremme trygt og godt barnehagemiljø

Vold i nære relasjoner – barnehagens arbeid med kropp, seksualitet og grenser

Dette er et ledd i arbeidet med innsatsområdet «Se meg - hele meg» og overordnet plan «Vold i nære relasjoner». Barn skal få kunnskap om tema kropp, seksualitet og grenser som gjør at de både tør og har et språk til å fortelle om vold og seksuelle overgrep så tidlig som mulig. Personalet skal være trygge omsorgspersoner og aktivt til stede for å fange opp barns signaler og uttrykk.
Dette arbeidet skal sees i sammenheng med progresjonsplan for barnehagens arbeid med å forebygge vold og seksuelle overgrep.

Arbeidet er delt opp i fire underpunkter:

- Forebygge
- Avdekke
- Håndtere
- Ivareta

Trafikksikker barnehage

I samarbeid med Trygg trafikk og trygge lokalsamfunn har Nordre Follo kommune som mål å bli en trafikksikker kommune. Barnehagene bidrar i dette arbeidet og samarbeider tett med foreldrene.

- Trygg trafikk

5 Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for- og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen (Rammeplanen 2017, side 27).

Se også pkt. 6.3 Kvalitetskjennetegn.

Barnehagens tiltak:

Personalet:

- Tar imot barnas innspill i aktiviteter og rutinesituasjoner.
- Samtaler med barna om aktivitetene: hva barna har likt å gjøre og hva de ikke likte så godt.
- Leser barnas følelsesuttrykk og kroppsspråk.
- Er fleksible og anerkjennende i samspill med barna i alle hverdagssituasjoner.

Barna:

- Opplever at deres ønsker, følelser og bekymringer blir tatt på alvor.
- Har barnesamtaler (gjelder ulver og bjørner).
- Har "barnas valg" som aktivitet i månedsplanen (selvvalgte aktiviteter).

6 Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen (Rammeplanen 2017, side 43).

For barnehagens egne arbeidsmåter, se kap. 8.

6.1 Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter (Rammeplanen 2017, side 44).

Barnehagens tiltak:

- Alle barna har individuell progresjonsplan.
- Vi bruker arbeidsmetoder som legger til rette for fordypning, gjentakelse og mestring.
- Vi gir barna nye erfaringer til riktig tid.
- Barna skal tilegne nye ferdigheter gjennom egne erfaringer ved «å prøve og feile».
- Voksne tar seg god tid i påkledning, ved matbordet og andre i hverdagssituasjoner, der barna trenger oss.
- Personalet tilbyr spennende lekemateriell og verktøy som barna bruker aktivt.

6.2 Digital praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier (Rammeplanen 2017, side 44).

Barnehagens tiltak:

- Personalet tilegner seg nødvendig kompetanse for å ta i bruk de verktøyene vi har tilgjengelig.
- Personalet bruker digital praksis som arbeidsmåte i aktiviteter med barna.
- Bruke musikk, video og eventuelt greenscreen som inspirasjon til dans og bevegelse.

- Lek med lys og skygge ved hjelp av projektor, overhead, osv.
- Lage bok, historie, bildebok osv. i Book Creator.
- Bruke digital lupe og inspeksjonskamera til utforsking i naturen, se frø spire, brøddeig heve.
- Barna tar bilder og video med Ipad i hverdagen og lærer om etisk forståelse knyttet til dette.

6.3 Kvalitetskjennetegn

Kvalitetskjennetegn er et refleksjonsverktøy som skal sikre at personalet jobber i tråd med rammeplan for barnehagen. Den enkelte barnehage bruker kjennetegn som er tilpasset sine satsingsområder. Nordre Follo kommune har laget kvalitetskjennetegn innenfor områdene nedenfor:

- Barnehagens allmennpedagogiske arbeid
- Barnehagens arbeid med språkmiljø
- Barnehagens arbeid med lekemiljø
- Barnehagens arbeid med ledelse av barnegruppa
- Barnehagens arbeid med foreldresamarbeid
- Barnehagens arbeid med demokrati og medvirkning
- Barnehagens arbeid med trygg og inkluderende tilvenning
- Barnehagens arbeid med trygt og godt barnehagemiljø
- Barnehagens arbeid med å forebygge vold og seksuelle overgrep
- Barnehagens arbeid med digital praksis

Kvalitetskjennetegnene og retningslinjer for hvordan ansatte skal benytte dem ligger i kommunens interne kvalitetssystem.

7 Overganger

Plan for overgang barnehage – skole – SFO

Målet med planen er å skape trygghet for barnet gjennom tydelige og forutsigbare overganger gjennom hele livet. Planen skal gi en retning for virksomhetenes arbeid med overganger. Trygghet for barnet, en god tilknytning og nære relasjoner er viktig for barns læring og utvikling.
Denne planen beskriver det viktigste i overgangen mellom ulike faser i barnas liv.

Plan for overgang barnehage - skole - SFO

7.1 Når barnet begynner i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Rammeplanen 2017, side 33).

Barnehagens tiltak:

- Vi i barnehagen tilpasser rutiner og organiserer tid og rom slik at barnet slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personale og til andre barn.
- Vi gjennomfører oppstartsamtale i løpet av de tre første dagene med foresatte.
- Vi gjennomfører 6 - 8 «Tilvenningstreff» for nye barn og foreldre på våren, før de skal starte i august. Barn og foreldre blir invitert til besøksdager for å bli bedre kjent og for å skape trygghet rundt oppstart.
- Hvert barn får velkomstbrev med bilde av sin tilknytningsperson før sommeren.

7.2 Overganger internt i barnehagen

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe (Rammeplanen 2017, side 33).

Barnehagens tiltak:

- Vi besøker storbarnsavdelinger jevnlig for å leke, spise sammen eller gå på tur.
- Vi har egne «ekornuker», slik at barna blir kjent med barn og voksne på avdelingen de skal begynne på.
- Vi har oppstartsamtaler med foreldre til barn som skal bytte avdeling, i juni.
- Vi har «åpen ettermiddag» hvor nye foreldre kan komme for å bli bedre kjent.
- Vi gjennomfører månedstreff for 2-åringene/ekorn for å bli kjent på tvers.

7.3 Overganger mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning (Rammeplanen 2017, side 33).

Barnehagens tiltak:

- Vi har bjørneklubb der skolestarterne på huset møtes én gang i uka.
- Det er regelmessige skolebesøk både på uteområdet og lokalitetene innendørs.
- Det gjennomføres overgangssamtaler med skolen og bjørnesamtaler (barnas forventninger til skolestart).
- Det er egne treff, der barna som sogner til Tårnåsen skole (eventuelle andre skoler) samles for å bli kjent.
- Reunion der tidligere bjørner kommer i barnehagen og forteller om deres erfaringer rundt det å begynne på skole.
- Alle bjørnene er samlet sammen på bjørneavdeling 2 ganger i året for å knytte gode vennskapsbånd på tvers av avdelingene.

Figur 2 - Overganger kan-, og skal være litt utfordrende - vi tar skrittene over til noe nytt, sammen. Her visualisert med et bilde fra en tur til Branntårnet.

8 Planlegging, vurdering og dokumentasjon

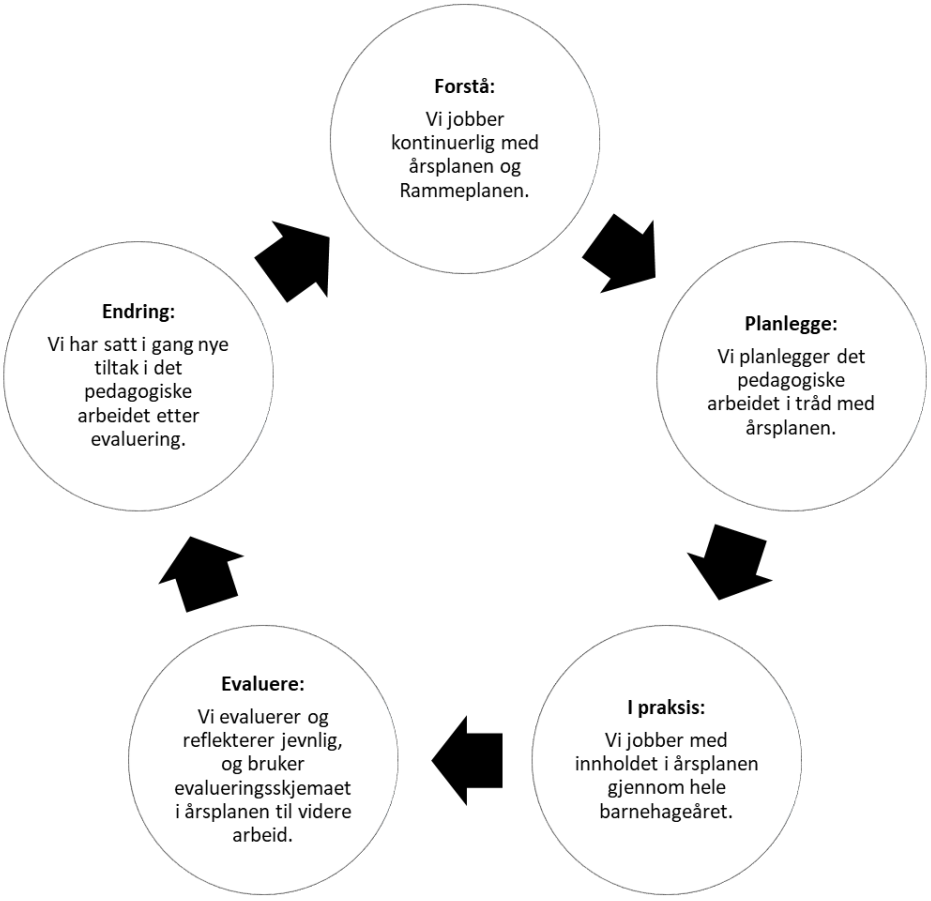

Planlegge

Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre (Rammeplanen 2017, side 37).

Barnehagens tiltak:

- Personalet forbereder seg til aktiviteter, samlinger, temaarbeid og smågrupper (didaktisk planlegging), setter mål for arbeidet.
- Personalet planlegger sammen hva avdelingen skal jobbe med i månedsbrev og følger planer i månedsoversikt.
- Det brukes tid på avdelingsmøter til både mål, refleksjon og planlegging.
- Personalet gjennomfører foreldresamtaler og barnesamtaler (for barn 3-5 år).

Vurdere

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen (Rammeplanen 2017, side 38).

Barnehagens tiltak:

- Personalet gjennomfører observasjoner (enkeltbarns utvikling og læring, barnegruppe).
- Personalet evaluerer didaktiske planer, dagsplaner og arrangementer som er blitt gjennomført.
- Evalueringer av aktuelle tiltak.
- Vurdering av pedagogiske arbeid som et punkt på avdelingsmøter én gang i måneden.
- Drøfting og samtale på ledermøter.
- Evalueringer av arrangementer.
- Foreldre får månedsevaluering.
- Foreldreundersøkelse annethvert år.
- Medarbeiderundersøkelse annethvert år.

Dokumentere

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og om hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen (Rammeplanen 2017, side 39).

Barnehagens tiltak:

- Vi bruker bilder som dokumentasjon og videre refleksjon.
- Barnehagen legger ut bilder og deler erfaringer på Facebooksidene våre.
- Vi har utstillinger av formingsaktiviteter og prosjektarbeid vi har gjennomført på avdelingen.
- Vi er opptatt av en god og nyttig informasjonsflyt mellom hjem og barnehage.

9. Aktiviteter/årshjul

Måned	Aktiviteter	Ferie og fridager
August	Tilvenning	14. og 15. august: Plandager – bhg. stengt
September	4. september: Foreldremøte 25. september: Markedsdag	
Oktober	24. oktober: FN-dagen Uke 42 – Besteforeldreuke	
November		14. november: Plandag
Desember	Innsamling til ensomt juletre Uke 49: Besteforeldreuke: Baking 12. desember: Lucia 19. desember: Nissefest	24. - 31. desember – bhg. romjulstengt
Januar	8. januar: Mørketidsfest 27. januar: Foreldrekurset «Robuste foreldre gir robuste barn»	1. januar - 1.nyttårsdag bhg. stengt 2. januar: Plandag – bhg. stengt
Februar	6. februar: Samenes nasjonaldag 13. februar: Karneval Uke 6: Bjørneuke 5. februar: Overnatting for bjørner	
Mars	Uke 13 - Besteforeldreuke, påskeverksted 27. mars: Påskefrokost	30. - 31. mars – bhg. er påskestengt
April	24. april: Første Tilvenningstreff for høstens nye barn 23. april: Besteforeldredugnad	1. - 6. april – bhg. påskestengt
Mai	7. mai: Reunion for 1. klassingene 11. og 12. mai: Ruskenaksjon 13. mai: Plantefest Uke 21: Skoguke	1. mai - Arbeidernes dag – bhg. stengt 14. mai - Kristi Himmelfartsdag – bhg. stengt 15. mai - Plandag – bhg. stengt 25. mai 2. pinsedag – bhg. stengt
Juni	Uke 24 - Ekorn- og bjørneuke 11. juni: Foreldremøte for nye foreldre og ekornforeldre 17. juni: Sommerfest	
Juli		Sommerstengt i uke 28 og 29. Sommerbarnehage uke 30

10. Plan for vurdering

Barnehagens arbeid med lek:

1.	Vi ser ansatte som deltar i lek med barna, og inspirerer til utvidelse av leken.				
2.	Vi ser ansatte som organiserer lekegrupper på tvers av avdelingene.				
3.	Vi ser ansatte bruker høytlesning av historier, sang og samlingsstunder for å gi barna felles opplevelser.				
4.	Vi ser ansatte som bruker rommet for inspirerende og rikt lekemiljø.				
5.	Vi bruker ulike møtearenaer til å følge opp at alle barn har en god progresjon i sin lekekompetanse.				
6.	Vi ser ansatte som skjermer leken.				

Barnehagens arbeid med vennskap og fellesskap:

1.	Vi ser ansatte som deler barna i lekegrupper og bidrar til at barna danner vennskap både innad og utenfor egen avdeling.				
2.	Vi ser ansatte som bruker anerkjennende kommunikasjon og ser barna i å «gjøre noe godt».				
3.	Vi ser ansatte som støtter barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og bidrar til konfliktløsning.				

Barnehagens arbeid med språk:

1.	Vi ser ansatte som bruker anerkjennende dialog og oppfordrer barna til å uttrykke følelser, tanker og meninger på ulike måter.				
2.	Vi ser ansatte som bruker språket aktivt til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter.				
3.	Vi ser ansatte som jobber for å ha en kultur med åpen dialog og inviterer barna til ulike type samtaler der barna får anledning til å undre seg, fortelle, reflektere og stille spørsmål.				

Barnehagens arbeid med miljøarbeid og bærekraft:

1.	Vi har opprettet egne superbrukere for å lykkes med miljøarbeidet – vi har jevnlige statusmøter				
2.	Barna deltar i alle miljøprosesser				
3.	Foreldrene er engasjerte i arbeidet vårt og bidrar for at vi lykkes				
4.	Ansatte er kreative i miljøarbeidet og hever egen kompetanse				
5.	Vi benytter progresjonsplanene i planarbeidet vårt				
6.	Alle opplever eierskap til barnehagens miljøarbeid				

Barnehagens arbeid med å skape et bærekraftig måltid:

1.	Vi ser ansatte som tar barna med på matlaging og lærer barna om bærekraft					
2.	Vi bruker råvarer i forberedelse av måltider og velger først kortreist mat, for eks. fra grønnsakshagen, sesongvarer ol.					
3.	Vi har sterkt fokus på eget matsvinn og gode til å bruke opp matrester i nye måltider					
4.	Vi ser ansatte som utfordrer barna til nye smaker, skaper nysgjerrighet og matglede					
5.	Vi ser ansatte som ser på matsituasjon som en pedagogisk aktivitet og har gode rutiner rundt måltidet					

Barnehagens arbeid med det grønne kretsløpet:

1.	Alle ansatte kjenner til vårt grønne kretsløp, og jobber etter det				
2.	Barn vet hvorfor vi ikke skal kaste mat				
3.	Alle vet at grønnsakshagen krever stell, og barna hjelper til				
4.	Hønene har et godt liv hos oss				

Barnehagens arbeid med KI og digital praksis:

1.	Vi ser ansatte som gir barna kjennskap til ulik bruk av digitale verktøy.				
2.	Vi ser ansatte som bruker digitale verktøy som inspirasjon og kilde til kunnskap i planarbeid				
3.	Vi ser ansatte som legger til rette for at barna utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer.				
4.	Vi ser ansatte som utforsker kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.				

11. Kilder og referanser

- Kunnskapsdepartementet - Rammeplan for barnehagen (2017): Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplan for barnehagen | udir.no
- Kommuneplan for Nordre Follo kommune: kommuneplan-nordre-follo-kommune-2019-2030-samfunnsdel.pdf (nordrefollo.kommune.no)
- klimaplan_2021.pdf (nordrefollo.kommune.no)
- https://www.udir.no/utdanningslopet/barnehage/
- http://www.matvalget.no
- Utforsk en jungel av mat - Matjungelen for barnehage og SFO
- Kilder om hvordan få robuste barn: Høyskolelektor Elisabeth Walsøe Lehn og høyskolelektor Anne Holla Sivertsen ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH).